

הצעה למחקר הבוחן הטמעת פדגוגיה חדשנית בקורסי החינוך

מבוא

לימודי החינוך במכללה עברו שינוי ועדכון משמעותי ביותר לקראת תשפ"ג לאור מתווה "ודמני-ענבר". במסגרת זו, צומצמו שעות לימודי החינוך ונבנו קורסים חדשים. על מנת לבנות קורסים אלה, המרצים חולקו לקבוצות על פי תחומי התמחותם ויצרו קהילות יוצרות, עובדות ולומדות. כל קבוצת מרצים עבדה יחד על תכני קורס אחד חדש אותו הם התעתדו ללמד. במהלך העבודה הקבוצתית, כל מרצה יכול היה להביא לדיון הקבוצתי נושאי לימוד מתחום התמחותו. המרצים דנו באפשרויות השונות ולבסוף כל קבוצת עבודה יצרה סילבוס אחיד המבוסס על תוצרי עבודתם. הסילבוסים שגובשו היו גמישים ואפשרו לכל מרצה לערוך התאמות על פי תחומי התמחותו, חוזקותיו ותשוקתו המקצועית.

בנוסף לשינוי בתהליך בניית הקורסים, נערכו שינויים בדרכי ההוראה, הלמידה וההערכה של קורסים אלה וכן בסדירויות של מבנה השיעורים.

מקורס פרונטאלי הנלמד בשיטות מסורתיות המרצים עברו לקורס המהווה השראה והדגמה ("מודלינג") של שיטות הוראה, למידה והערכה אותן הסטודנטים יוכלו ליישם כמורים. שיטות אלה מבוססות על למידה פעילה בשיטה בית מדרשית (Holzer & Kent, 2013), שבה הלומדים מחולקים לקבוצות דיון / חברותא ולומדים בצוותים (Shargel, 2019). זאת על מנת לעודד הכוונה עצמית בלמידה (SRL) (Chung & Lee, 2019), שיתופיות ופיתוח מיומנויות למידה חברתית ורגשית (Chernyshenko, Kankaraš and Dragow, 2018).

מבנה הקורסים שונה משיעור בודד המתקיים 14 פעמים בסמסטר אחד באורך של שעה ועשרים בכל שבוע, לשיעור כפול המתקיים 7 פעמים בסמסטר באורך של שלוש שעות (עם הפסקה באמצע). חלק מהקורסים נלמדים בקבוצות לימוד מקבילות בזמן ובמקום, על מנת לאפשר החלפת מרצים/הוראה ב. CO שינויים מבניים אלה בוצעו על מנת לתמוך בשינוי הפדגוגי שנעשה בקורסים. המחקר המוצע נועד לבחון את תהליך בניית הקורסים ואת השינוי בדרכי הלמידה, ההוראה וההערכה בהם.

מטרת המחקר:

- א. להבין ולתאר את חווית המרצים ותפיסתם לגבי תהליך בניית הקורסים המשותפת בהתייחס ל: א. קשיים ואתגרים בעבודת הקבוצה; ב. שיתוף הפעולה של חברי הקבוצה בתהליך בניית סילבוס מיטבי גמיש; ג. שביעות רצונם מהתהליך.
- ב. תפיסת המרצים לגבי ההוראה בקורסים בהתייחס ל: א. יעילות הלמידה (הספק ושיתוף הפעולה מצד הסטודנטים); ב. קשר מורה-תלמיד ונוכחות המרצה; ג. הסטודנט כלומד עצמאי טוב יותר.

שמות החוקרים: חוי ששון, שרית שוסהיים ואביחי קלרמן

אוכלוסיית היעד: עשרה ממרצי בית הספר לחינוך המשתתפים בבניית ובהעברת הקורסים החדשים.

שיטת המחקר

מחקר זה יבוצע על פי הפרדיגמה האיכותנית באמצעות ראיונות עומק חצי מובנים. במחקר ישולבו שתי סוגות: "חקר מקרה" כהגדרת יוסיפון (2016), יחד עם "מחקר עצמי" (study-self) שמטרתו היא ניסיון לצמצום הפער בין המחקר לבין העשייה החינוכית בשדה (Russell, 2002).

כלים והליך המחקר

לאחר מחקר גישוש ראשוני שכבר נעשה בראיונות עם שתי מרצות, נראוין את כלל המרצים שהיו שותפים למהלך. ניתוח הראיונות עם המרצים יתבסס על התאמת הקידוד של דברי המרצים לתמות שיעלו בממצאים, בהתאמה לקיים במחקרים קודמים שיובאו בסקירת הספרות. ניתוח הממצאים ייעשה באמצעות האסטרטגיה של "תיאוריה מעוגנת בשדה" (Grounded Theory) (Glazer & Strauss 1967), בתהליך של מיון תופעות, הבחנה והפרדה של רצף הנתונים עד לאיתור משמעותם, באמצעות חשיפת המאפיינים שעלו בראיון וסיווגם לקבוצות בעלות מכנה משותף (קטגוריזציה).

הוצאות צפויות

במחקר זה לא צפויות הוצאות ישירות, למעט זמנם של החוקרים והמרואיינים. צפויה הוצאה לאחר סיום המחקר בגין תרגום ועריכה לשונית.

תרומת המחקר למכללה

המהלך שנעשה לקראת שנת הלימודים תשפ"ג בלימודי החינוך במכללה משפיע על שלל היבטי הקורס בתכנים, סדירויות, דרכי הוראה, למידה והערכה. מחקר זה נצרך כדי להבין ולתאר את תפיסתם של המרצים השותפים למהלך ולהבין האם המהלך נכון, מה יש לשמר ומה לשפר. מסקנות

המחקר המוצע יתנו כלים בידי ראשי החוגים, ההנהלה וקובעי המדיניות האם להרחיב את המהלך של שינוי הקורסים, או אולי לשנות ולטייב בדרך אחרת. בנוסף, מחקר כזה ינכיח את הנעשה בספרות המחקרית הרלוונטית ויאפשר לקבוצות עמיתים ללמוד מהניסיון של המכללה לגבי דרכי ותפיסת שינויים בקרב מורי המורים.

ביבליוגרפיה

- Chernyshenko, O., M. Kankaraš & F. Drasgow (2018). "Social and emotional skills for student success and well-being: Conceptual framework for the OECD study on social and emotional skills". *OECD Education Working Papers*, No. 173, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/db1d8e59-en>
- Chung, E., & Lee, B. H. (2019). The Effects of a havruta Method on the Self-directed Learning and Learning Motivation. *Journal of Problem-Based Learning*, 6(1), 3-9.
- Glaser, B. G. & Strauss, A. (1967). L. *The discovery of grounded theory: Strategies for qualitative research*. Chicago: Aldine Publishing.
- Holzer, E., & Kent, O. (2013). A Philosophy of Havruta. In *A Philosophy of Havruta*. Academic Studies Press.
- Russell, T. (2002). Can self-study improve teacher education? In: J. Loughran & T. Russell (Eds.). *Improving teacher education practices through self-study* (pp. 3-9). London: Routledge, Falmer.
- Shargel, R. (2019). Havruta goes to university: Havruta-style text study in a college education class. *Journal of Jewish Education*, 85(1), 4-26.
- יוסיפון (2016). חקר מקרה. בתוך: נ' צבר בן-יהושע (עורכת), **מסורות וזרמים במחקר האיכותני**, תפיסות אסטרטגיות וכלים מתקדמים. תל אביב: מכון מופ"ת, עמ' 179–216.